

Oppgave velferdsrett

Barnevern

Marte Kirkerud (24) har to barn fra et tidligere forhold, Lise på 10 og Sigurd på 7 år. Marte har felles foreldreansvar med barnas far, Lars Holm (25). Marte ble gravid med Lise da hun var 14 år gammel og Lars var 15. Etter fødselen bodde de noe hver for seg og noe hos hennes foreldre og hans foreldre. Etter hvert fikk Marte, med hjelp av sine foreldre, en egen leilighet. Lars bodde noe sammen med Marte i denne leiligheten, men sonet også en fengselsdom for ulike vinningsforbrytelser. Da Sigurd ble født, var det slutt mellom Marte og Lars, og han bestred farskapet. Blodprøver viste at han var faren til Sigurd.

For sju år siden, rett før Sigurd ble født, traff Marte sin nåværende ektemann, Hans Tastad (34). De giftet seg raskt og fikk to gutter som nå er 3 og 5 år gamle. For to år siden var Marte og Hans en kort tid separert. Hans hadde to gutter på 10 og 15 år fra et tidligere ekteskap, som han var tilkjent daglig omsorg for. Eldstemann bor hos Hans, mens yngstemann bor hos Hans' tante.

Det har vært mye konflikter mellom Marte og Hans i form av blant annet husbråk frem til for ca. to år siden. Det var i tillegg høyt konfliktnivå mellom Hans og Lars som skrev seg tilbake til den tiden da begge drev med kriminelle aktiviteter. Marte og Hans har hatt flere bopeler; i løpet av syv år har de hatt fem forskjellige leiligheter, og i en periode bodde de hjemme hos Martes mor. Marte beholdt daglig omsorg for Lise og Sigurd, og Lars hadde bare sporadisk samvær. Det har vært mange konflikter mellom Marte og Lars knyttet til gjennomføring av samvær med Lise og Sigurd.

En periode for ca. to år siden flyttet Marte sammen med Lise og Sigurd tilbake til Lars, mens Hans beholdt daglig omsorg for de to guttene deres som da var 1 og 3 år. Hun flyttet raskt tilbake til Hans, men Lars beholdt daglig omsorg for barna i ca. 1 år. Marte hentet da Lise og Sigurd tilbake igjen i en akutt situasjon som oppsto da Lars var påvirket av narkotiske stoffer, og Lars' nye samboer ikke lenger ville ta hånd om Lise og Sigurd. Hun ba derfor Marte hente barna. Straks etter det kontaktet Marte barneverntjenesten i Lillevik kommune og ba om at Lise og Sigurd skulle plasseres i fosterhjem, da hun ikke lenger orket å ha omsorgen for alle sine fire barn.

For litt mindre enn ett år siden kontaktet barneverntjenesten i Lillevik kommune en psykolog for å vurdere omsorgssituasjonen for barna hos Marte og Hans, samt foreldrenes omsorgsevne og endringspotensial. I sin rapport påpekte psykologen diverse konflikter mellom Marte og Lars vedrørende blant annet samværet. Psykologen påpekte også at Hans hadde definert seg ut som stefar til Lise og Sigurd, og at han hadde et svært konfliktfylt forhold til Lars. Marte hadde et godt forhold til Lise og Sigurd, men var helt avhengig av at forholdene ble lagt til rette for henne; hun hadde opp gjennom årene trukket store vekslere på egne foreldre når det gjaldt ivaretagelsen av barna. For den sakkyndige var det særlig aktuelt å vurdere fosterhjems plassering av Sigurd, fordi han på mange måter syntes å falle mellom to stoler. Tross alle betenkeligheter syntes den beste løsningen å være at de fortsatt ble boende hos moren da det var uheldig at barna skulle flyttes nok en gang og bryte kontakten med besteforeldre, skole og venner. Psykologen anbefalte derfor ikke fosterhjems plassering av barna.

For ca. åtte måneder siden ble Lise og Sigurd plassert i beredskapshjem av Lillevik kommune med hjemmel i barnevernloven § 4-4 femte ledd. Beredskapshjemmet sprakk etter ca. fem måneder da beredskapsmor ble sykemeldt, og Lise flyttet hjem til Marte. Sigurd ble boende i beredskapshjemmet en kort periode før han for ca to måneder siden ble plassert i fosterhjem. I perioden i beredskapshjemmet var barneverntjenesten i jevnlig kontakt med barna. I denne perioden har verken Marte eller Lars fulgt opp avtalt samvær, og samarbeidet var dårlig med både beredskapshjem og barneverntjenesten.

Etter at Lise flyttet tilbake til Marte, har hun hatt en del fravær på skolen. Skolen har formidlet at hun ved noen anledninger har grått på skolen. I samråd med mor henviste barneverntjenesten til pedagogisk-psykologisk tjeneste i kommunen, og psykiatrikoordinatoren har hatt flere møter med Lise. Situasjonen for Lise har deretter bedret seg, og hun har deltatt i undervisningen på vanlig måte.

Marte var opprinnelig enig i at Lise og Sigurd skulle plasseres i fosterhjem. Lillevik kommune var også enig i at dette var det beste, og fremmet sak overfor Fylkesnemnda for sosiale saker om omsorgsovertakelse og fosterhjemsplassing av både Lise og Sigurd. Rett før behandlingen av saken i Fylkesnemnda for sosiale saker ombestemte Marte seg og ønsket å beholde Lise.

Lillevik kommunes advokat anfører at kommunen bør overta omsorgsansvaret for Lise og Sigurd, og at de plasseres i fosterhjem. Marte og Lars får samvær med barna seks ganger årlig en ettermiddag hver, Lars med tilsyn. Lillevik kommune anfører at barna mesteparten av livet har blitt flyttet mellom mor og far, til stadig nye steder og partnere. Det har vært store konflikter mellom Lars og både Marte og Hans. Til tross for at Marte kjente Lars' problemer, overførte hun omsorgen for barna til ham for ca. to år siden, noe som skadet begge barna. Barna har store, udekkede behov som Marte ikke vil kunne dekke. Dette har de bedre muligheter til uten å konkurrere med sine to mindre halvøsken. Ved plassering i beredskapshjem bar begge barna preg av det turbulente livet de har levd.

Marte og Lars ligger videre i rettssak om barnefordeling som er berammet om noen måneder.

Lillevik kommunes advokat anfører at forholdet mellom Lise og Sigurd har utviklet seg negativt. Det bar preg av at Lise tok mye ansvar for Sigurd på alle områder, også i oppdragelsen. Sigurd har uttalt både til Marte og i beredskapshjemmet at han trodde Lise hatet ham. Sigurd har slått seg godt til rette i fosterhjemmet og virker nå som en trygg og glad gutt. Han ønsker å bli boende i fosterhjemmet, noe også fosterforeldrene ønsker. Lise bor i realiteten hos sine besteforeldre og er i en høyrisikogruppe for å utvikle adferdsproblemer. Lise og Sigurd vil profitere på å bli boende hver for seg. Marte var i utgangspunktet enig i omsorgsovertakelsen av Lise, men har endret syn uten å fremføre overbevisende grunner for det. Det er ikke relevant å sette inn hjelpetiltak i hjemmet, da hovedproblemet er at det er for mange barn i familien. Samværsordningen er begrunnet i at primærtilknytningen i tiden fremover skal være til fosterforeldrene. Lars har fremdeles et problematisk forhold til rusmidler, noe som begrunner tilsyn ved hans samvær inntil han blir rusfri.

Martes advokat anfører at hun aksepterer at kommunen overtar omsorgen for Sigurd, men ikke Lise. Videre må samværet med mor utvides fra seks ettermiddager per år til ett samvær i måneden. Marte har for tiden ansvar for sine fire barn samt et av barna til Hans, som er for mye. Hun fikk liten hjelp av barneverntjenesten, konfliktnivået mellom Lise og Sigurd var høyt, og Sigurd er svært krevende. Situasjonen er bedre nå når Sigurd ikke bor hjemme.

Nemnda må se hen til det biologiske prinsipp. Det er ikke dokumentert noen alvorlige mangler i mors omsorgsevne. Konflikten mellom Hans og Lars har også roet seg. Marte har store omsorgsoppgaver, men dersom det settes inn hjelpetiltak vil hun være i stand til å ta vare på barna. Selv om besteforeldrene ikke har overskudd til å ha Lise boende der på fast basis, vil de være til hjelp og støtte for Marte. Nok en mislykket omplassering av Lise, slik som skjedde med beredskapshjemmet som sprakk, er risikabelt. Hun vet hva hun har i dag.

Lars advokat sier Lars samtykker til omsorgsovertakelse av Lise og Sigurd da han erkjenner at han ikke har stilt opp. Lars mener imidlertid at han skal ha samme samværsordning som Marte. Lars har det siste året hatt fast jobb og vært rusfri. Han har aldri vært rusavhengig, men har eksperimentert med stoff i en livsfase. Lars har vært gjennom en modning. Lars og Marte bør ha samme samværsordning da likestilling vil forhindre fremtidige konflikter.

Spørsmål:

1. Hadde kommunen rettslig grunnlag for å plassere Lise og Sigurd i beredskapshjem?
2. Er det rettslig grunnlag for at Fylkesnemnda kan vedta at barneverntjenesten skal overta omsorgen for Sigurd?
3. Er det rettslig grunnlag for at Fylkesnemnda kan vedta at barneverntjenesten skal overta omsorgen for Lise?
4. Hvilken samværsordning bør Marte og Lars få?
5. Bør besteforeldrene få samværsrett?
6. Hvilke rettsmidler kan benyttes mot avgjørelsen til Fylkesnemnda, og hvilken kompetanse har neste instans i sin overprøvelse av Fylkesnemndas vedtak?